

Hoogwaterbeschermingsprogramma

Kenmerknummer: HWBP17/211-1-5950

Stuurgroep HWBP 12 december 2017	
Agendapunt 4b	Redeneerlijn Financiering Integrale Verkenningen
Indienende organisatie en contactpersonen	<ul style="list-style-type: none"> • Hoogwaterbeschermingsprogramma, Jorg Willems • I&W-DGW, Marco Taal
Doel agendering	Vaststellen van de redeneerlijn voor de financiering van Integrale Verkenningen.
Voorgesteld besluit	<p>Aan de Stuurgroep HWBP wordt voorgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De redeneerlijn voor de financiering van integrale verkenningen vast te stellen. • Kort na vaststelling van de redeneerlijn de factsheet <i>Meekoppelen en Uitwisselen</i> en de <i>toetsprotocollen</i> voor de verkenningfase aan te vullen met de inhoud van de redeneerlijn Financiering Integrale verkenningen
Samenvatting inhoud	<p>Redeneerlijn Financiering Integrale Verkenningen</p> <p>Het HWBP subsidieert bij integrale verkenningen de meerkosten die redelijkerwijs zijn toe te kennen aan werkzaamheden die de waterveiligheidsdoelstelling dienen. Een bestuurlijke afspraak tussen de betrokken partijen ligt ten grondslag aan subsidiering van de integrale verkenning door het HWBP. Daarin wordt in ieder geval afspraken gemaakt over de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijke ambities en doelstellingen; • Globale beschrijving aanpak verkenning; • Verantwoordelijkheidsverdeling met risicoparagraaf; • Financieringsafspraken. <p>In een plan van aanpak voor uitvoering van de Integrale Verkenning is een onderbouwing gegeven van de relatie tussen de financiële afspraken en de te subsidiëren werkzaamheden die redelijkerwijs zijn toe te kennen aan de waterveiligheid.</p> <p>Aanleiding</p> <p><u>Opdracht Stuurgroep HWBP</u></p> <p>Naar aanleiding van de HWBP-verkenning Wolferen-Sprok en het meenemen van de dijkterugleggingsvariant Oosterhout als alternatief, is in de Stuurgroep HWBP van 17 maart 2017 verzocht een structurele redeneerlijn te ontwikkelen voor de afweging van aard, omvang en financiering van te verkennen dijkversterkingsalternatieven tijdens de HWBP-verkenningfase met als uitgangspunt de vigerende wet- en regelgeving. De redeneerlijn Financiering Integrale verkenningen geeft invulling aan de opdracht van de Stuurgroep HWBP.</p> <p><u>Ontwikkelingen leefomgeving</u></p> <p>Bezien vanuit een bredere context is ook daar te zien dat complexere processen, intensieve samenwerking en integrale besluitvorming zal toenemen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet over enkele jaren zal de kwaliteit van de leefomgeving nog meer centraal komen te staan en zal integrale besluitvorming over de leefomgeving</p>

op decentraal niveau de standaard zijn. Met de redeneerlijn Financiering integrale verkenningen wordt er geanticipeerd op deze nieuwe ontwikkelingen en ingespeeld op de behoefte van dijkversterkingsprojecten om met een heldere redeneerlijn te komen over de mate van subsidiering van integrale en complexere gebiedsprocessen vanuit het HWBP.

De redeneerlijn Financiering Integrale verkenningen zoals deze voorligt is een vastlegging van een ontwikkelde praktijk. Er zijn al enkele grote verkenningen in uitvoering waarbij via bestuurlijke afspraken overeenstemming is gekomen tot financiering van die verkenning. Met deze redeneerlijn vind een stolling plaats van de huidige ontwikkelde praktijk dat tevens een kader biedt en duidelijkheid schept voor nieuwe integrale verkenningen.

Redeneerlijn Financiering integrale verkenningen

Het HWBP subsidieert bij integrale verkenningen de meerkosten die Het HWBP subsidieert bij integrale verkenningen de meerkosten die redelijkerwijs zijn toe te kennen aan werkzaamheden die de waterveiligheidsdoelstelling dienen. Een bestuurlijke overeenkomst/afpraak tussen de betrokken partijen ligt ten grondslag aan subsidiering van de integrale verkenning door het HWBP. Daarin wordt in ieder geval afspraken gemaakt over de volgende onderdelen:

- Inhoudelijke ambities en doelstellingen;
- Globale beschrijving aanpak verkenning;
- Verantwoordelijkheidsverdeling met risicoparagraaf;
- Financieringsafspraken.

In een plan van aanpak voor uitvoering van de Integrale Verkenning is een onderbouwing gegeven van de relatie tussen de financiële afspraken en de te subsidiëren werkzaamheden die redelijkerwijs zijn toe te kennen aan de waterveiligheid.

Noties bij de redeneerlijn Financiering integrale verkenning:

- Indien maatschappelijk wenselijk kunnen in de verkenningsfase van het HWBP alternatieven worden meegenomen indien er een inhoudelijke samenhang is met andere onderdelen uit het Deltaprogramma of vanwege samenloop met andere gebiedsopgaven. We spreken dan van integrale verkenningen.
- Het HWBP subsidieert varianten in de verkenningsfase van het HWBP waarmee de waterveiligheidsdoelstelling wordt gediend. Voor de aard en omvang van deze alternatieven is sober en doelmatig het uitgangspunt.
- De Waterwet en Subsidieregeling Hoogwaterbescherming vragen om doelmatige uitgave van de financiële middelen die bestemd zijn voor de waterveiligheid. Hieraan wordt invulling gegeven door in het plan van aanpak voor uitvoering van de Integrale Verkenning een onderbouwing te geven van de relatie tussen de financiële afspraken en de te subsidiëren werkzaamheden die redelijkerwijs zijn toe te kennen aan de waterveiligheid.
- In de planstudie- en realisatiefase is het leidend principe dat een maatregel sober en doelmatig dient te zijn, meerkosten van minder doelmatige ontwerpen dienen uit andere middelen te worden aangevuld.
- Wanneer de beheerder of derden voor het realiseren van nevendoelestellingen aanvullende eisen stellen aan het

	<p>ontwerp van de versterkingsmaatregelen, zal deze instantie zelf zorg moeten dragen voor de bekostiging van eventuele meerkosten in zowel de verkenning-, planstudie- als realisatiefase</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de dijktrajecten die zijn afgekeurd in de derde (verlengde) toetsronde (LRT3) kan de identificatie van meekoppelkansen en gebiedsopgaven nog onderdeel van (voor)verkenning zijn maar idealiter vindt identificeren en het maken van afspraken over samenwerking eerder plaats. Zeker daar waar het de ambities en opgaves van medeoverheden betreft.
Afstemming	<p>In de voorbereiding op het opstellen van de hoofdlijnen voor de redeneerlijn Financiering integrale verkenningen is gesproken met een aantal alliantiepartners aan de Rijkskant en aan de beheerderskant. Beleidsmatige input en praktijkervaring is opgehaald om de redeneerlijn vorm te geven, onder meer vanuit de community Review en Toetsen tijdens de landelijke Review en Toetsdag.</p> <p>In de zomerperiode zijn de hoofdlijnen van de redeneerlijn besproken in het Directeurenoverleg HWBP. Daar was draagvlak voor de redeneerlijn waarbij ook is aangegeven dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het belangrijk is dat in de uitvoering de gebiedspartijen een rol hebben bij de financiering van integrale verkenningen, zoals de provincies. - De ontwikkeling van integrale verkenningen en de positie daarin van het HWBP eveneens gekoppeld is aan het gesprek over de doelen van het programma.
Financiële gevolgen	Geen financiële gevolgen voorzien.
Politiek bestuurlijke aandachtspunten	<p>Bij complexe gebiedsprocessen en integrale verkenningen, zeker als daarbij diverse partijen intensief samenwerking, is het niet eenvoudig om specifiek aan te geven welke onderdelen van de verkenning zijn toe te schrijven aan de dijkversterking en welke toe te schrijven zijn aan andere vraagstukken in dat gebiedsproces. De administratieve bewijslast moet niet te ingewikkeld worden aan de kant van de beheerder, echter aan de kant van de toetsing zal enige onderbouwing gewenst zijn. Het plan van aanpak voor de uitvoering van de verkenning zal een onderbouwing bevatten van de gemaakte financiële afspraken tussen de partijen en de te subsidiëren werkzaamheden ten behoeve van de waterveiligheid.</p> <p>In de paragraaf risico's is hier nadere duiding aan gegeven.</p>
Communicatieve acties	In de Communities of Practice (CoP's) – waaronder platform de Dijkwerkers zal verder aandacht worden gegeven aan de redeneerlijn. Dit zal zijn na vaststelling door de Stuurgroep HWBP.
Juridische aspecten	<p>Waterwet</p> <p>De Waterwet bepaalt dat subsidie wordt verleend voor een sober en doelmatig ontwerp van de maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de norm. De Waterwet bepaalt niet dat dit dijkversterkingsmaatregelen moeten zijn. Ook andere maatregelen die een waterschap neemt om te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm, zijn dus in beginsel subsidiabel. Er is geen vereiste dat de meest sobere en doelmatige oplossing wordt gekozen. Het kan namelijk maatschappelijk wenselijk zijn om bij het uitvoeren van een maatregel niet alleen te voldoen aan de veiligheidsdoelstelling, maar ook ruimte te bieden om neven doelstellingen in het gebied te verwezenlijken. Doelmatig betekent in zo'n geval dat ook andere maatregelen worden onderzocht waarmee de kering weer aan de norm voldoet</p>

	<p>Subsidieregeling HWBP</p> <p>Bovenstaande verplichting van de Waterwet is vervolgens uitgewerkt in de subsidieregeling van het HWBP. Daarin staat het volgende: de eis 'sober en doelmatig ontwerp' wordt alleen gesteld in artikel 3, lid 1, aanhef en artikel 4, lid 1, aanhef voor de planuitwerking-respectievelijk realisatiefase.</p> <p>De eisen sober en doelmatig is relevant voor de uiteindelijke keuze voor een Voorkeursalternatief. Er is geen eis opgenomen voor de inrichting van de verkenning waarin wordt gekomen tot de keuze voor een sober en doelmatig ontwerp.</p>
Risico's	<p>Iedere dijkversterking is als project uniek, zeker waar het gaat om complexe projecten waarbij de dijkversterkingsopgave onderdeel uitmaakt van een groter gebiedsproces of grote ruimtelijke meekoppelkansen. Een redeneerlijn voor de Financiering van Integrale verkenning zal hieraan recht moeten doen. De redeneerlijn is daarom eenvoudig qua opzet en laat ruimte voor maatwerk. Ruimte voor maatwerk staat op gespannen voet met volledige duidelijkheid en zekerheid geven aan het begin van een project. Welke werkzaamheden zijn wel en niet subsidiabel tijdens de verkenning. Echter, gezien de complexiteit van integrale projecten is een eenvoudige redeneerlijn met ruimte voor maatwerk de meest logische keuze.</p> <p>Dit maatwerk zal uiteindelijk wel getoetst worden op de subsidieregeling. De financiële afspraken tussen beheerder en gebiedspartners moeten, voor wat betreft de subsidiabele kosten, uitlegbaar zijn waarbij ook de doelmatigheid van de inspanningen voor zo'n onderbouwing van belang is. De beheerder staat de mogelijkheid vrij om via het proces van review of via een separaat adviesvraag aan de programmadirectie HWBP een concept overeenkomst ter bespreking en advies voor te leggen.</p>
Opmerkingen WWK en afstemoverleg IenW	<p>De WWK adviseert positief over de redeneerlijn Financiering integrale verkenningen. Het afstemoverleg IenW heeft eveneens positief geadviseerd over de redeneerlijn.</p> <p>Met het versturen van de stukken voor de Stuurgroep HWBP heeft de CWK nog niet plaatsgevonden.</p>
Opmerking Directeurenoverleg	<p>Het Directeurenoverleg HWBP heeft ingestemd met de redeneerlijn Financiering integrale verkenningen.</p>
Vervolgtraject	<p>De redeneerlijn voor de financiering van integrale verkenningen wordt eveneens besproken in de WWK en de CWK. Uiteindelijk zal de redeneerlijn in december 2017 ter vaststelling aangeboden worden aan de stuurgroep HWBP.</p> <p>In de Communities of Practice (CoP's) – waaronder platform de Dijkwerkers zal verder aandacht worden gegeven aan de redeneerlijn. Dit zal zijn na vaststelling door de Stuurgroep HWBP.</p> <p><u>Doorvoeren</u></p> <p>Na vaststelling van de redeneerlijn Financiering integrale verkenningen zal dit worden verwerkt in de factsheets van het HWBP en de toetsprotocollen. Om meer duidelijkheid te geven over de interpretatie van de redeneerlijn zullen meerdere "type" verkenningen als voorbeeld nader worden uitgewerkt. Het betreft de onderstaande typen verkenningen met oplopend ambitieniveau van integraliteit.</p>

- Klassieke verkenning = basisniveau = inpassing: een recht-toe-recht-aan HWBP-versterkingsmaatregel waarbij een goede landschappelijke inpassing altijd onderdeel is van de scope.
- Brede verkenning = middenniveau = meekoppeling: aanvullende doelstellingen van partners in de regio kunnen worden meegenomen bij de realisatie van de waterveiligheidsopgave.
- Uitwisseling = middenniveau = optimale mix dijkversterking-rivierverruiming: De waterveiligheidsopgave wordt gecombineerd uitgevoerd met dijkversterking en rivierverruiming.
- Integrale verkenning = hoogste niveau = gebiedsontwikkeling: de waterveiligheidsopgave wordt als onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen meegenomen.

Evalueren

Over twee jaar zal de redeneerlijn geëvalueerd worden op werkbaarheid waarbij, indien aan de orde, een de uitkomsten van de evaluatie van de subsidieregeling meegenomen wordt in het aanscherpen van de redeneerlijn.